

Luonnos 3.7.2018

Muutettavaksi ehdotetut kohdat on korostettu punaisella.

Valtioneuvoston asetus

merenhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
kumotaan merenhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (980/2011) liitteet 1-4, ja

muutetaan merenhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (980/2011) 2, 5, 6, 7, 8, 9 ja 14 §, sellaisina kuin niistä ovat 2, 7, 8 ja 9 § osaksi asetuksessa 95/2017 sekä 8 § osaksi asetuksissa 1310/2015 ja 95/2017, seuraavasti

:

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan

1) *laadullisella kuvaajalla* sellaista tekijää, joka on huomioitava ympäristön hyvää tilaa määrittäessä;

2) *indikaattorilla* sellaista laadullista tai määrällistä osoitinta tai ilmentäjää, jonka avulla ympäristön tilaa tai sen muutosta kuvataan;

3) *meriympäristöllä* merivesien fysiografisia, maantieteellisiä, kemiallisia, geologisia, biologisia ja ilmastollisia osatekijöitä jotka yhdessä fyysisten akustisten ja kemiallisten olosuhteiden, mukaan lukien ihmisen toiminnasta johtuvat olosuhteet, kanssa määrittävät meriekosysteemien tilan, laadun ja tuottavuuden; ~~ja~~

4) *vertailuperusteella* laadullisiin kuvaajiin läheisesti liittyviä erottavia teknisiä piirteitä;

5) *meristrategiadirektiivillä yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2008/56/EY; ja*

6) *meristrategiadirektiivin muutosdirektiivillä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/56/EY muuttamisesta meristrategioiden valmistelussa huomioon otettavien tekijöiden ohjeellisten luetteloiden osalta annettua komission direktiiviä (EU) 2017/845.*

5 §

Merivesien olennaisten piirteiden ja ominaisuuksien selvittäminen

Ympäristöministeriö vastaa merivesien olennaisten piirteiden ja ominaisuuksien selvittämisestä yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Muut viranomaiset ja laitokset toimittavat pyynnöstä ympäristöministeriölle ja asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tarpeelliset merivesien olennaisia piirteitä ja ominaisuuksia koskevat tiedot. Merivesien olennaisia piirteitä ja ominaisuuksia selvitetäessä on otettava soveltuvin osin huomioon ~~liitteessä 1 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/56/EY, jäljempänä meristrategiadirektiivi, liitteen meristrategiadirektiivin muutosdirektiivissä olevan liitteen III taulukossa 1 esitetyt tekijät merivesien ominaisuudet.~~

6 §

Meriympäristöön vaikuttavan toiminnan arviointi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimialueellaan ja Suomen ympäristökeskus vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisten rannikkovesien ulkopuolisilla merivesillä kokoavat tiedot meriympäristön tilaan vaikuttavasta toiminnasta ja sen ilmenemisestä meriympäristössä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä Suomen ympäristökeskus kokoavat lisäksi merivesien käyttöä ja meriympäristön tilan huonontumisesta johtuvia kustannuksia koskevaa taloudellista ja sosiaalista arviointia varten tarvittavat tiedot.

Muut viranomaiset ja laitokset toimittavat omaa toimialaansa koskevat tiedot, suunnitelmat ja selvitykset, analyysit ja arvioinnit meriympäristön tilaan vaikuttavasta toiminnasta asianomaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä ympäristöministeriölle. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tietoja koottaessa on otettava soveltuvin osin huomioon ~~liitteessä 2 sekä meristrategiadirektiivin liitteen~~ meristrategiadirektiivin muutospöytäkirjoissa olevan liitteen III taulukossa 2 luetellut tekijät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Suomen ympäristökeskuksen toimialueillaan tulee tarvittaessa arvioida ja yksilöidä merenhoitosuunnitelmaa varten vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 26 e §:ssä tarkoitettuja poikkeukselliset olosuhteet tai toimet taikka toimien puute.

7 §

Meriympäristön nykytilan arviointi

Ympäristöministeriö sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus toimialueillaan arvioivat ja määrittävät edellä 5 §:ssä tarkoitettujen ominaispiirteiden perusteella meriympäristön nykytilan merenhoitosuunnitelmaa varten ~~liitteessä 1 meristrategiadirektiivin muutospöytäkirjoissa olevan liitteen III taulukossa 1~~ esitettyjä tekijöitä soveltuvin osin käyttäen ja yhteistyössä yhteen sovittavan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa. Viranomaisten on kansainvälisessä yhteistyössä pyrittävä varmistamaan, että arviointimenetelmät ovat yhdenmukaisia koko Itämeren alueella. Kansainvälisen yhteistyön puitteissa tehdyt selvitykset otetaan soveltuvin osin huomioon meriympäristön nykytilaa arvioitaessa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset yhteistyössä muiden viranomaisten ja laitosten kanssa kokoavat merenhoidon suunnittelua varten ne vesienhoidon suunnittelua ja muun lainsäädännön toimeenpanoa koskevat tiedot, jotka liittyvät meriympäristön tilan arvioimiseen.

8 §

Meriympäristön hyvä tila ja sen ominaispiirteet

Ympäristöministeriö yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, Suomen ympäristökeskuksen ja muiden viranomaisten ja laitosten kanssa määrittelee meriympäristön hyvän tilan ominaispiirteet edellä 5—7 §:ien nojalla selvitettyjen tietojen perusteella ja ~~liitteessä 3~~ meristrategiadirektiivin liitteessä I esitettyjä laadullisia kuvaajia ja niitä täsmentäviä vertailuperusteita käyttäen. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut viranomaiset ja laitokset toimialueillaan toimittavat ympäristöministeriölle hyvän tilan määrittämistä varten tarvittavat tiedot.

Meriympäristön hyvää tilaa määritettäessä tulee ottaa huomioon muun lainsäädännön soveltaminen ja erityisesti vesienhoitosuunnitelmat sekä muun kansainvälisen yhteistyön puitteissa tehdyt selvitykset ja sitoumukset.

Kun meriympäristön hyvää tilaa määritettäessä käytetään ~~liitteen 3~~ **meristrategiadirektiivin liitteen I** laadullista kuvaajaa 8, sovelletaan vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006) liitteen 1 kohdassa C2 ja D lueteltujen aineiden ympäristölaatuormeja. Rannikkovesien kemiallisen tilan luokittelusta säädetään vesienhoidon järjestämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (1040/2006) 13 §:ssä.

9 §

Ympäristötavoitteiden asettaminen

Ympäristöministeriö yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja muiden viranomaisten ja laitosten kanssa valmistelee meriympäristön tilan alustavan arvioinnin perusteella meriympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi tai ylläpitämiseksi meristrategiadirektiivin liitteen IV mukaiset kattavat ympäristötavoitteet ja niihin liittyvät indikaattorit, ottaen huomioon ~~meristrategiadirektiivin liitteen~~ **meristrategiadirektiivin muutosdirektiivissä olevan liitteen III** taulukon 2 mukaiset **tekijät, paineet ja vaikutukset**.

Ympäristötavoitteita asetettaessa sosiaaliset ja taloudelliset seikat tulee asianmukaisesti huomioida sekä asettaa tavoitteiden saavuttamiselle aikataulu. Tavoitteille tai niihin liittyville indikaattoreille voidaan tarvittaessa määrittää vertailu- tai raja-arvoja. Ympäristötavoitteiden asettamisessa tulee lisäksi ottaa huomioon merkittävät rajat ylittävät vaikutukset sekä muut kansallisesti tai kansainvälisesti asetetut ympäristötavoitteet.

Ympäristöministeriö yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa selvittää 5—7 §:ien nojalla koottujen tietojen sekä 8 §:ssä tarkoitettujen meriympäristön hyvän tilan ominaispiirteiden perusteella ne merivesien osa-alueet joilla meriympäristön hyvää tilaa ei voida saavuttaa tavoitellussa aikataulussa.

14 §

Seurantaohjelma

Ympäristöministeriö ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen ja muiden viranomaisten ja laitosten kanssa määrittelevät toimialansa ja toimialueensa meriympäristön sekä mereen vaikuttavan toiminnan seurannan tarpeet ottaen huomioon mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain 26 h §:ssä säädetään. Lisäksi otetaan huomioon meristrategiadirektiivin liitteen V vaatimukset.

Ympäristöministeriö yhteistyössä yhteen sovittavan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja muiden viranomaisten ja laitosten kanssa kokoaa, yhteen sovittaa ja laatii seurantaohjelman merivesien meriympäristön tilan jatkuvaa arviointia varten. Seurantaohjelmassa yhdistetään soveltuvin osin eri viranomaisten ja laitosten järjestämä seuranta ja toiminnanharjoittajan muun lain nojalla tekemä tarkkailu sekä otetaan huomioon vesienhoidon rannikkovesien seurantaohjelma. Seurantaohjelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon ~~liitteissä 1 ja 2~~ **meristrategiadirektiivin muutosdirektiivissä olevassa liitteessä III** esitetyt tekijät sekä **meristrategiadirektiivin liitteessä V liitteessä 4** esitetyt yleiset vaatimukset.

Seurantaohjelmassa esitetään ympäristötavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi tarvittavat seurattavat tekijät, seuranta-alueet sekä seurantatiheys. Seurantatiheys ja -ajotus valitaan siten, että saavutetaan hyväksyttävä luotettavuus- ja tarkkuustaso. Seurantaohjelmassa tulee olla riittävästi seurattavia tekijöitä sekä seurantapaikkoja tai -alueita, jotta meriympäristön tilaa voidaan arvioida kokonaisuudessaan.

Seurantaohjelmissa käytetään mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiin sopimuksiin perustuvien ohjelmien seurantaohjeita, jotta varmistetaan yhdenmukaisuus niiden kanssa. Seurantaohjelman arviointikäytäntöjen ja -menetelmien vertailukelpoisuus muiden Itämeren Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa varmistetaan ja seurantaohjelman tiedot yhdistetään ja yhteen sovitetaan siinä määrin kuin on mahdollista.

Liite 1

Ohjeellinen luettelo merivesien olennaisia piirteitä ja ominaisuuksia määritettäessä huomioon otettavista tekijöistä

Fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet

~~Merenpohjan topografia, syvyystiedot ja maankohoaminen.
Vuosittaiset ja vuodenaikaiset lämpötilaolosuhteet sekä jääpeite, virtauksen nopeus, kumpuaminen, meriveden korkeus, altistus aallokelle, sekoittumisominaisuudet, sameus, viipymäaika.
Suolaisuuden alueellinen ja ajallinen jakautuminen.
Ravinteiden (DIN, TN, DIP, TP, TOC) ja hapen alueellinen ja ajallinen jakautuminen.
pH- ja pCO₂-profiilit tai vastaavat meren happamoitumisen mittaamiseksi käytetyt tiedot.~~

Elinympäristöt

~~Vallitsevat merenpohjan ja vesipatsaan elinympäristöt ja kuvaus niiden tyypillisistä fysikaalisista ja kemiallisista ominaispiirteistä, kuten syvyys, veden lämpötilan vaihtelualue, virtaukset ja muut veden liikkeet, suolaisuus, merenpohjan rakenne ja pinnan koostumus.
Erityisten elinympäristötyyppien määrittäminen ja osoittaminen, erityisesti niiden luontotyyppien, jotka luonnonsuojelulaisissa (1096/1996) tai kansainvälisissä sopimuksissa tunnustetaan tai määritellään tieteellisesti tai biologisen monimuotoisuuden kannalta erityisen kiinnostaviksi. Elinympäristöt alueilla, jotka ominaisuuksiensa, sijaintinsa tai strategisen merkityksensä vuoksi on syytä mainita. Näihin voi kuulua alueita, joihin kohdistuu voimakkaita tai erityisiä paineita, tai alueita, joita on syytä suojella erityisjärjestelyin.~~

Biologiset ominaisuudet

~~Kuvaus vallitseviin merenpohjan ja vesipatsaan elinympäristöihin liittyvistä biologisista yhteisöistä. Selvityksen olisi sisällettävä tietoja kasvi- ja eläinplanktoniyhteisöistä, mukaan luettuina lajit sekä vuodenaikainen ja maantieteellinen vaihtelu
Tietoja putkilokasveista, makrolevistä ja vesisammalista ja selkärangattomasta pohjaeläimistöstä, mukaan luettuina lajikoostumus, biomassa sekä vuosittais- ja vuodenaikaisvaihtelu.
Tietoja kalapopulaatioiden rakenteesta, mukaan luettuina populaatioiden runsaus, levinneisyys sekä ikä- tai kokorakenne
Kuvaus merivesillä esiintyvien merilintulajien populaatiovaihtelusta, luonnollisesta ja tosiasiallisesta levinneisyysalueesta ja tilasta.
Kuvaus niiden merivesillä esiintyvien muiden lajien populaatiovaihtelusta, luonnollisesta ja tosiasiallisesta levinneisyysalueesta ja tilasta, jotka kuuluvat lainsäädännön tai kansainvälisten sopimusten soveltamisalaan~~

~~Selvitys vieraslajien tai tarvittaessa alkuperäisten lajien geneettisesti poikkeavien muotojen ajallisesta esiintymisestä, runsaudesta ja levinneisyydestä merivesillä.~~

Liite 2

Ohjeellinen luettelo, joka otetaan huomioon meriympäristöön vaikuttavaa toimintaa arvioitaessa

Fyysinen menetys

~~Tukahduttaminen (esim. keinotekoisilla rakennelmilla, ruoppausjätteen läjityksellä).~~

~~Tukkiminen (esim. pysyvillä rakennelmilla).~~

Fyysinen vahinko

~~Muutokset liettymisessä (esimerkiksi purkupaikoilta, lisääntyneestä valumasta, ruoppauksista tai ruoppausjätteen läjityksestä).~~

~~Kuluminen (esim. kaupallisesta kalastuksesta, veneilystä ja ankkuroinnista merenpohjaan aiheutuvat vaikutukset).~~

~~Valikoiva hyödyntäminen (esimerkiksi merenpohjan ja sen sisustan elollisten ja elottomien resurssien tutkimus ja hyödyntäminen).~~

Muut fyysiset häiriöt

~~Vedenalainen melu (esimerkiksi merenkulusta ja vedenalaisista akustisista laitteista johtuva).~~

~~Roskaantuminen.~~

Hydrologisten prosessien häiriintyminen

~~Merkittävät muutokset lämpötilaoloissa (esimerkiksi voimalaitosten purkuvedet tai virtauksissa).~~

~~Merkittävät muutokset suolapitoisuusoloissa (esimerkiksi veden liikkeet estävillä rakennelmilla ja vedenotolla).~~

Vaarallisten aineiden aiheuttama pilaantuminen

~~Synteettisten yhdisteiden (esimerkiksi vesiympäristölle vaarallisia ja haitallisia aineita koskevan valtioneuvoston asetukseen 1022/2006 kuuluvat vaaralliset ja haitalliset aineet, joilla on meriympäristön kannalta merkitystä, kuten torjunta-aineet, kiinnittymisenestoaineet ja lääkkeet, jotka ovat peräisin esim. hajakuormituspäästöistä, alusten päästöistä, ilmakehän laskeumasta ja jokien päästöistä, sekä biologisia vaikutuksia omaavat aineet) joutuminen meriympäristöön~~

~~Muiden kuin synteettisten aineiden ja yhdisteiden (esimerkiksi raskasmetallit ja hiilivedyt, jotka ovat peräisin esimerkiksi alusten päästöistä, öljy-kaasu- ja mineraaliesiintymien tutkimuksesta ja hyödyntämisestä ja ilmakehän laskeumasta ja jokiperäisestä kuormituksesta) joutuminen meriympäristöön.~~

~~Radionuklidien joutuminen meriympäristöön.~~

Aineiden järjestelmällinen tai tahallinen laskeminen ympäristöön

~~Muiden kiinteiden, nestemäisten tai kaasumaisten aineiden johtaminen meriympäristöön järjestelmällisesti ja/tai tahallisesti sikäli kuin se on sallittua muun lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten nojalla~~

Ravinteiden ja orgaanisten aineiden lisääntyminen

Lannoitteista ja muista typpi- ja fosforipitoisista aineista aiheutuva kuormitus (esimerkiksi päästöt piste- ja hajakuormituslähteistä, mukaan lukien maatalous, vesiviljely ja ilmakehän laskeumat)

Orgaanisista aineista aiheutuva kuormitus (esimerkiksi viemärit, vesiviljely, jokiperäinen kuormitus)

Biologinen häiriö

Mikroökosysteemien johtaminen meriympäristöön

Vieraslajien meriympäristöön leviäminen ja lajien siirtäminen

Lajien, satunnaiset sivusaaliit mukaan lukien, valikoiva hyödyntäminen (esimerkiksi kaupallinen ja virkistyskalastus).

Liite 3

Laadulliset kuvaajat, jotka otetaan huomioon meriympäristön hyvää tilaa määritettäessä

1) Pidetään yllä biologista monimuotoisuutta. Luontotyyppien laatu ja esiintyminen ja lajien

levinneisyys ja runsaus vastaavat vallitsevia fysiografisia, maantieteellisiä ja ilmastollisia oloja;

2) Ihmisen toiminnan välityksellä leviävien tulokaslajien määrät ovat tasoilla, jotka eivät haitallisesti muuta ekosysteemejä;

3) Kaikkien kaupallisesti hyödynnettävien kalojen sekä äyriäisten ja nilviäisten populaatiot ovat turvallisten biologisten rajojen sisällä siten, että populaation ikä- ja kokojakauma kuvastaa kannan olevan hyvässä kunnossa;

4) Meren ravintoverkkojen kaikki tekijät, siltä osin kuin ne tunnetaan, esiintyvät tavanomaisessa runsaudessaan ja monimuotoisuudessaan ja tasolla, joka varmistaa lajien pitkän aikavälin runsauden ja niiden lisääntymiskapasiteetin täydellisen säilymisen;

5) Ihmisen aiheuttama rehevöityminen, erityisesti sen haitalliset vaikutukset, kuten biologisen monimuotoisuuden häviäminen, ekosysteemien tilan huononeminen, haitalliset leväkukinnat ja merenpohjan hapenpuute, on minimoitu;

6) Merenpohjan koskemattomuus on sellaisella tasolla, että ekosysteemien rakenne ja toiminnot on turvattu ja että etenkin pohjaekosysteemeihin ei kohdistu haitallisia vaikutuksia;

7) Hydrografisten olosuhteiden pysyvät muutokset eivät vaikuta haitallisesti meren ekosysteemeihin;

8) Epäpuhtauksien pitoisuudet ovat tasoilla, jotka eivät johda pilaantumisaikutuksiin;

9) Kalojen ja ihmisravintona käytettävien muiden merieliöiden epäpuhtausastot eivät ylitä lainsäädännössä tai muissa asioissa koskevilla normeilla asetettuja tasoja;

10) Roskaantuminen ei ominaisuuksiltaan eikä määrältään aiheuta haittaa rannikko- ja meriympäristölle; sekä

11) Energian mereen johtaminen, mukaan lukien vedenalainen melu, ei ole tasoltaan sellaista, että se vaikuttaisi haitallisesti meriympäristöön.

Liite 4

Seurantaohjelmaa laadittaessa huomioon otettavat vaatimukset

Seurantaohjelmassa:

1) tuotetaan tietoa, jonka avulla voidaan arvioida meriympäristön vallitseva tila, sen suhde hyvään tilaan sekä edistyminen hyvän tilan saavuttamisessa ottaen huomioon edellä liitteissä 1 ja 2 osoitetut tekijät mukaan lukien niiden luonnollinen vaihtelu;

2) varmistetaan ympäristötavoitteisiin liittyvien indikaattoreiden määrittämiseen tarvittavien tietojen tuottaminen;

- ~~3) varmistetaan toimenpideohjelman toimenpiteiden vaikutusten arviointiin tarvittavien tietojen tuottaminen;~~
- ~~4) määritetään meriympäristön tilan muutoksen syy ja mahdolliset korjaavat toimenpiteet, joita olisi toteutettava ympäristön hyvän tilan palauttamiseksi;~~
- ~~5) kootaan tietoa kemiallisista epäpuhtauksista, joita havaitaan ihmisten ravintona käytettävissä, kaupallisen kalastuksen alueilta saatavissa lajeissa;~~
- ~~6) osoitetaan, että valituilla toimenpiteillä saavutetaan toivotut muutokset eikä niillä ole ei-toivottuja sivuvaikutuksia; sekä~~
- ~~7) arvioidaan osana meriympäristön tilan alustavaa arviointia ympäristöolosuhteiden tärkeimpiä muutoksia.~~

Tämä asetus tulee voimaan X päivänä Xkuuta 2018.

Helsingissä X päivänä Xkuuta 2018

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

Lainsäädäntöneuvos Sara Viljanen